

İNSAN NEDİR?

TEİSTİK MATERYALİZMİN İMKÂNI

AYKUT ALPER YILMAZ

AYKUT ALPER YILMAZ

1990 yılında Üsküdar/İstanbul'da doğdu. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (2013). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı Din Felsefesi Anabilim Dalında "Zihin-Beden İlişkisi Bağlamında William Hasker'ın Zuhur Teorisinin Değerlendirilmesi" başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamladı (2015). Aynı üniversitede "Ruh-Beden İlişkisi Bağlamında Teistik-Materyalizm" isimli teziyle doktorasını bitirdi (2020). 2015 yılında araştırma görevlisi olarak başladığı Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'ndeki görevine 2021 yılı itibarıyla doktor öğretim üyesi olarak devam etmektedir. Akademik çalışmaları din felsefesi, zihin felsefesi, kişisel özdeşlik, teolojik antropoloji ve zaman felsefesi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	13
MADDİ BİR VARLIK OLARAK İNSAN	25
1. Ne Var Ne Yok?	25
1.1. Biz Var mıyız? Yoksa “Ben” Dedğimiz Şey Sadece Bir Yanılsama mı?.....	26
1.2. Biz Maddi Varlıklar mıyız?.....	50
1.3. Materyalizmin Getirdiği Endişeler.....	52
1.4. Materyalizm ve İndirgemecilik	61
1.5. Madde Düşünebilir mi? Yoksa Bilinç Düalizmi mi Gerektirir?	68
1.6. Düalizmin Argümanları	77
1.6.1. Bilincin Birliği Argümanı	77
1.6.2. Ruhun Varlığına Dair Modal Argüman.....	82
2. Maddi Olduğumuzu Nasıl Biliriz?.....	93
2.1. Etkileşim Problemi.....	94
2.2. Eşleşme Problemi	98

2.3. Nörobilim ve Düalizm: Nörolojik ve Psikolojik Vakalar Materyalizmi Destekliyor mu?	102
2.4. Ruhun Evrimi Problemi.....	123
2.5 Basit Ruhlar Gelişebilir mi?.....	125
2.6. Atina'nın Kudüs'te İşi Ne?.....	128

NESNE VE İNSAN: BİZ NE TÜR BİR MADDİ VARLIĞIZ?

1. Materyalist Düalizm veya Materyalist Ruhçuluk.....	139
2. Terkip: İnsan Bedenden Oluşur ama Bedenden Fazlasıdır ..	153
2.1. Ontoloji: Bileşik Nesnelere veya “Şeyler”	153
2.2. Terkip Görüşü.....	159
2.3. Terkip Görüşüne Yönelik Eleştiriler	175
3. Biyolojik Bir Varlık Olarak İnsan: Animalizm Kısıtlı ya da İlimli Terkip Anlayışı.....	186
3.1. Animalizm'e Eleştiriler	213
4. Belirimci Animalizm: İnsan Bilinç Üreten Canlıdır	219
4.1. Belirim Kavramı	219
4.2. Belirimci Animalizm	224
4.3. Belirimci Animalizme Eleştiriler.....	234
5. Hilomorfizm: İnsan Biçimindeki Varlıklarız	240
5.1. Hilomorfizme Dair Bir Değerlendirme ve Bazı Eleştiriler.....	259
6. Materyalist İnsan Tasavvurlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme	264

7. Yeniden Dirilirsek Aynı Kişi Olabilir miyiz? Öte-Yaşamın İmkânı.....	281
7.1. John Hick'in Kopya Teorisi	285
7.2. Terkip Görüşü ve Diriliş	287
7.3. Materyalizm ve Zamansal Boşluk Sorunu	290
7.4. Taklit Teorisi	292
7.5. Düşen-Asansör Modeli	294
7.6. Kritersez Diriliş (Yeniden Yaratma).....	296
SONSÖZ.....	301
KAYNAKÇA.....	319
DİZİN.....	335

ÖNSÖZ

Ne tür varlıklar olduğumuza ilişkin günümüzde pek çok farklı teori mevcuttur ve bu teorilere her geçen gün yenileri eklenmektedir. Ancak özellikle 20. yüzyıldan itibaren ortaya atılan teoriler, her ne kadar bazı açılardan birbirinden farklılaşıyor olsa da genel itibarıyla insan doğasının maddi bir yapıda olduğu noktasında hemfikirdir. Bu iddia, içinde, felsefi olduğu kadar teistik açımları da olan bir fikir barındırır. Zira insanın ya da insan ruhunun gayri-maddi olduğu yargısı uzunca bir süredir, teist yani Tanrı'ya inanan düşünürler arasında hâkim kanaati oluşturmuştur ve kimilerine göre insanın maddi bir yapıda olduğu fikri teistik inançlar açısından tehlike arz eder. İnsan doğasına ilişkin güncel görüş ve tartışmaları ele alan bu kitap, temelde, bu görüş ve tartışmaların ortaya çıkardığı yeni soru ve sorunları incelemektedir.

Kitabın yayına hazırlanmasında pek çok kişinin katkısı olmuştur. Ancak öncelikle, beni henüz felsefeye ilgi duyduğum ilk yıllarda zihin felsefesi ve insanın doğası meselelerine yönlendiren kıymetli hocam Zikri Yavuz'u zikretmek isterim. Kanaatimce çalışmaya doğru yerden ve doğru bir yöntemle başlamak, çalışmanın kendisi kadar önemlidir. Bu konuda Zikir Yavuz hocanın büyük katkıları olmuştur. Bu kitapta öne sürdüğüm birçok iddiaya katılmasa da daima verimli bir fikir alışverişi imkânı sunduğu

ve desteğini hiçbir zaman esirgemediği için kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bununla birlikte, yüksek lisans çalışmalarım esnasında kendisiyle tanışma fırsatı bulduğum, hem elinizde bulunan kitap özelinde hem de diğer felsefi meseleler hakkında yaptığımız müzakerelerden son derece istifade ettiğim, sorularımı sabırla ve özenle cevaplayan William Hasker'a –her ne kadar o, bu teşekkürümü okuyamayacak olsa da– şükranlarımı sunmamak haksızlık olurdu.

Yazışmalarımızın henüz başında sayılabilecek bir dönemde vefat etmesi nedeniyle kendisinden yeterince istifade edemediğim, fakat kısa süren iletişimimiz esnasında tüm e-postalarımı büyük bir nezaketle yanıtlayan, yazılarını her zaman oldukça açık ve öğretici bulduğum Lynne Rudder Baker'a da müteşekkirim.

Son olarak, özellikle teknik meselelerde birçok kez danıştığım ve kitabımı titizlikle okuyup katkılarını dile getiren kıymetli hocam Fehrullah Terkan'a, e-postalarımına verdiği tafsilatlı cevaplardan fazlasıyla yararlandığım Trenton Merricks'e, kendisiyle aynı kurumda çalışma şansına sahip olduğum ve çalışmalarımaya vakit ayırabilmem için elinden gelen gayreti gösteren saygıdeğer hocam Latif Tokat'a, önerilerinden ziyadesiyle istifade ettiğim hocam Mehmet Hilmi Demir'e, çalışmamı ayrıntılı bir şekilde okuyan ve kıymetli yorumlarda bulunan Recep Kılıç'a, Eyüp Şahin'e, Metin Özdemir'e, Meryem Yılmaz'a, Emine Arslan'a, İbrahim Oruç'a, Tuğba Günal'a, Afra Konyalı'ya ve burada ismini zikredemediğim diğer hocalarıma, dostlarıma ve tabii aileme de şükranlarımı sunmak isterim. Kuşkusuz ki elinizdeki çalışmanın birçok eksiği bulunmaktadır ancak yukarıda isimlerini zikrettiğim hocalarımın ve meslektaşlarımla ikaz ve önerileri olmasaydı söz konusu eksiklikler çok daha fazla olurdu.

Hocam, Arkadaşım ve Yoldaşım Zikri Yavuz'a...